Regressziószámítás

A regresszió egyenes egyenlete:

$$y = b_0 + b_1 \cdot x$$

Ahol $b_1 = \frac{\sum dx \cdot dy}{\sum d^2x}$ és $b_0 = \overline{y} - b_1 \cdot \overline{x}$

A regressziós egyenes egyenletében szereplő regressziós paraméterek közül b_1 az egyenes meredeksége. A b_0 érték kevésbé jelentős, ez azt adja meg, hogy a magyarázó változó nulla értékéhez milyen y érték tartozik.

Megnézem a kapcsolódó epizódot

A regressziós egyenes egyenlete $\hat{y} = \hat{b_0} + \hat{b_1} \cdot x$

Ez egy lineáris függvény, ami mindegyik x-hez hozzárendel valamilyen y-t. Ezek általánan eltérnek a valódi y-októl. Ezeket az eltéréseket reziduumoknak nevezzük.

Megnézem a kapcsolódó epizódot

A reziduumokból képzett mutató az úgynevezett SSE, jelentése sum of squares of the errors vagyis eltérés-négyzetösszeg.

$$SSE = \sum e_i^2 = \sum (y_i - \hat{y}_i)^2$$

Ha a regresszió tökéletesen illeszkedik, akkor az $e_i = y_i - \hat{y}_i$ különbségek mindegyike 0, így SSE=0. Ha az illeszkedés nem tökéletes, akkor SSE egy pozitív érték, ami az illeszkedés pontatlanságát méri.

Megnézem a kapcsolódó epizódot

Ha az SSE értékeit elosztjuk a megfigyelt pontok számával és a kapott eredménynek vesszük a gyökét, akkor kapjuk a reziduális szórást:

$$s_e^* = \sqrt{\frac{SSE}{n}} = \sqrt{\frac{\sum e_i^2}{n}} = \sqrt{\frac{\sum (y_i - \hat{y}_i)^2}{n}}$$

Megnézem a kapcsolódó epizódot

Az illeszkedés egy mérőszáma a lineáris korrelációs együttható:

$$r = \frac{\sum dx \cdot dy}{\sqrt{\sum d^2x \cdot \sum d^2y}}$$

A lineáris korrelációs együttható azt méri, hogy x és y között milyen szoros lineáris kapcsolat van. Értéke mindig $-1 \leq r \leq 1$.

Megnézem a kapcsolódó epizódot

A magyarázóerőt méri az úgynevezett determinációs együttható, melynek jele R^2. Ez a kétváltozós lineáris modell esetében megegyezik r^2-tel.

$$R^2 = \frac{SSR}{SST} = 1 - \frac{SSE}{SST}$$

Itt SSE az eltérés-négyzetösszeg, míg SSR az úgynevezett regressziós, vagy magyarázó négyzetösszeg, SST pedig a teljes négyzetösszeg, a köztük lévő kapcsolat pedig...

$$SST = \sum d^2y \quad SSR = \sum(\hat{y}_i - \overline{\hat{y}})^2 = b_1^2 \sum d^2x \quad SSE = \sum(y_i - \hat{y}_i)^2 = \sum e_i^2$$

Megnézem a kapcsolódó epizódot

A regresszió egyenes egyenlete:

$$\hat{y} = \hat{b}_0 \cdot x^{\hat{b}_1}$$

Amiből

$$\lg \hat{y} = \lg \hat{b}_0 + \hat{b}_1 \cdot \lg x$$

Ahol $\hat{b}_1 = \frac{\sum d\lg x \cdot d\lg y}{\sum d^2 \lg x}$ és $\lg \hat{b}_0 = \overline{\lg y} - \overline{\lg x} \cdot \hat{b}_1$

Megnézem a kapcsolódó epizódot

A regresszió egyenes egyenlete:

$$\hat{y} = \hat{b}_0 \cdot \hat{b}_1^x$$

Amiből

$$\lg \hat{y} = \lg \hat{b}_0 + x \cdot \hat{b}_1$$

Ahol $\lg \hat{b}_1 = \frac{\sum dx \cdot d\lg y}{\sum d^2 x}$ és $\lg \hat{b}_0 = \overline{\lg y} - \overline{x} \cdot \lg \hat{b}_1$

Megnézem a kapcsolódó epizódot

Az elaszticitás két összefüggő jelenség közti kapcsolat.

Lineáris modellben: $El(\hat{y}, x) = \frac{\hat{b}_1 x}{\hat{y}} = \frac{\hat{b}_1 x}{\hat{b}_0 + \hat{b}_1 x}$

Hatványkitevős modellben: $El(\hat{y}, x) = \hat{b}_1$

Exponenciális modellben: $El(\hat{y}, x) = x \cdot \ln \hat{b}_1$

Megnézem a kapcsolódó epizódot

I. A magyarázó változók nem valószínűségi változók.

II. A magyarázó változók lineárisan független rendszert alkotnak.

III. Az eredményváltozó közel lineáris függvénye a magyarázó változónak.

IV. Az ϵ hibatag feltételes eloszlása normális, várható értéke nulla.

V. Az ϵ hibatag különböző x-ekhez tartozó értékei korrelálatlanok.

Megnézem a kapcsolódó epizódot

A paraméterek becslése:

$$\hat{b}_i \pm t_{1-\frac{\alpha}{2}} \cdot (n-k-1) \cdot s_{\hat{b}_i}$$

A regresszió becslése:

$$\hat{y}_* \pm t_{1-\frac{\alpha}{2}} \cdot (n-k-1) \cdot s_{\hat{y}_*}$$

Megnézem a kapcsolódó epizódot

A többváltozós regressziós modelleket olyankor alkalmazzuk, amikor az eredményváltozó alakulását több magyarázó változó tükrében vizsgáljuk.

A többváltozós lineáris regresszió egyenlete:

$$y = \hat{b}_0 + \hat{b}_1 x_1 + \hat{b}_2 x_2 + \cdots + \hat{b}_k x_k + \epsilon$$

Az y eredményváltozó itt k darab magyarázó változótól és a hibatagtól függ.

A képletben a $\hat{b}_0$ paraméter a tengelymetszet, a többi $\hat{b}_i$ paraméter pedig azt jelenti, hogy az i-edik magyarázó változó egy egységgel történő változása, mennyivel változtatja az $\hat{y}$ értéket, ha a többi magyarázó változót rögzítjük.

Megnézem a kapcsolódó epizódot

A kétváltozós esethez hasonlóan a korreláció itt is a változók közti kapcsolat szorosságát írja le, csakhogy itt egy fokkal rosszabb a helyzet, ugyanis most bármely két változó korrelációját vizsgálhatjuk. Ezt tartalmazza a korrelációmátrix.

$$R = \begin{pmatrix} 1 & r_{y1} & r_{y2} & \dots & r_{yk} \\ r_{1y} & 1 & r_{12} & \dots & r_{1k} \\ r_{2y} & r_{21} & 1 & \dots & r_{2k} \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ r_{ky} & r_{k1} & r_{k2} & \dots & 1 \end{pmatrix}$$

Itt r_{ij} az x_i és az x_j magyarázó változók közti korrelációt írja le, tehát például r_{12} az x_1 és az x_2 közti korrelációt jelenti.

r_{iy} pedig az x_i magyarázó változó és az y eredményváltozó közti kapcsolatot jelenti.

Mivel $r_{ij} = r_{ji}$ a korreláció-mátrix szimmetrikus. Az áttekinthetőbb felírás kedvéért a felső háromszöget el is szokták hagyni.

Megnézem a kapcsolódó epizódot

A lineáris regresszió egyenlete: $\hat{y} = \hat{b}_0 + \hat{b}_1 x_1 + \hat{b}_2 x_2 + \dots + \hat{b}_k x_k$

A tesztelés úgy zajlik, hogy nullhipotézisnek tekintjük a $H_0 : b_i = 0$ feltevést, ellenhipotézisnek pedig azt, hogy $H_1 : b_i \neq 0$.

A nullhipotézis azt állítja, hogy a modellben a b_i paraméter szignifikánsan nulla, vagyis az i-edik magyarázó változó felesleges, annak hatása az eredményváltozóra nulla. Az ellenhipotézis ezzel szemben az, hogy $b_i \neq 0$ vagyis az i-edik magyarázó változónak a regresszióban nem nulla hatása van.

Megnézem a kapcsolódó epizódot

Szóródás oka	Négyzetösszeg	Szabadságfok	Átlagos négyzetösszeg	F
Regresszió	SSR	k	$MSR = \frac{SSR}{k}$	$F = \frac{MSR}{MSE}$
Hiba	SSE	$n-k-1$	$MSE = \frac{SSE}{n-k-1}$	
Teljes	SST	$n-1$		

Megnézem a kapcsolódó epizódot

A multikollinearitás röviden összefoglalva azt jelenti, hogy két vagy több magyarázó változó között túl szoros korrelációs kapcsolat van, és ez zavarja a becslést.

A multikollinearitás mérésére az úgynevezett VIF (variance inflator factor) variancia növelő faktor van forgalomban.

$$VIF_j = \frac{1}{1-R_j^2}$$

A képletben szereplő R_j^2 a j-edik magyarázó változó és az összes többi magyarázó változó közti determinációs együttható.

Megnézem a kapcsolódó epizódot

Az autokorreláció a regresszió maradéktagjának a saját későbbi értékeivel való korrelációját jelenti, vagyis egyfajta szabályszerűséget a maradékváltozóban. Ideális esetben a maradéktagnak véletlenszerűnek kell lennie, bármiféle szabályszerűségért a magyarázó változók felelnek a regresszióban.

Az autókorreláció tesztelésére a Durbin-Wattson-tesztet használjuk.

Megnézem a kapcsolódó epizódot

A Durbin-Wattson-teszt lényegében egy hipotizésvizsgálat, aminek részletezésére nem térünk ki, mindössze a használatát nézzük meg.

Maga a próbafüggvény

$$d = \frac{\sum_{t=2}^{n}(e_t - e_{t-1})^2}{\sum_{t=2}^{n} e_t^2}$$

A szignifikanciaszint α, a próba elvégzése pedig az alábbi módon történik:

d_L és d_U értékeket kikeressük a táblázatból,

n = a megfigyelések száma,

k = a magyarázó változók száma,

végül megnézzük, hogy a próbafüggvény melyik tartományba esik.

Megnézem a kapcsolódó epizódot
